

UZZIŅAI

■ **SOCIĀLAIS DZĪVOKLIS** ir pašvaldības īpašumā esošs dzīvoklis vai pašvaldības nomāts dzīvoklis, kuru izīrē personai (ģimenei), kas atzīta par tiesīgu īrēt šādu dzīvokli.

■ **SOCIĀLĀ DZĪVOJAMĀ MĀJA** ir dzīvojamā māja, kurā visus dzīvokļus izīrē personām (ģimenēm), kas atzītas par tiesīgām īrēt sociālo dzīvokli.

Sociālā palīdzība - sociālais dzīvoklis

Patlaban CĒSU novadā 12 dzīvojamām telpām noteikts sociālā dzīvokļa statuss. To labiekārtojums ir dažāds, bet, salīdzinot ar citiem novadiem un pilsētām, tie ir labā stāvoklī. Nevienu mājai Cēsu novadā nav sociālās mājas statuss, kaut iedzīvotāji pašvaldības dzīvokļus ikdienā pieraduši saukt par sociālajiem dzīvokļiem.

Lēmumu par sociālā dzīvokļa piešķiršanu pieņem pašvaldības Dzīvokļu komisija. Patlaban rindā reģistrētas sešas personas, piecām šogad jau sniegta palīdzība. Savukārt 15 gaida rindā uz dzīvojamo platību, ne sociālo dzīvokli.

Pabalstus piešķir Sociālais dienests. "Sociālā dzīvokļa piešķiršana ir sociālā palīdzība," uzsver Cēsu novada pašvaldības aģentūras "Sociālais dienests" direktore Iveta Sietiņšone un piebilst, ka tie, kam palīdzība nepieciešama, to saņem.

"Diemžēl cilvēki pārprot, ja pašvaldība palīdz, tātad pašvaldības dzīvoklī varēs dzīvot visu mūžu. Tā nav. Dzīvojamais fonds ir ierobežots, ja visi paliks dzīvot piešķirtajos dzīvokļos, nebūs iespēju palīdzēt citiem. To stāstām, skaidrojām," stāsta pašvaldības Īpašumu apsaimniekošanas pārvaldes mājokļu jautājumu speciāliste – juriste Maija Klimoviča. Savulaik Caunes ielā 8 bija daudz sociālo dzīvokļu, tagad daudzi ir dzīvokļus no pašvaldības, tie vairs nav sociālie dzīvokļi.

Ar īrniekiem līgums tiek slēgts līdz sešiem mēnešiem. Ja statuss ļauj, viņiem ir tiesības līgumu pagarināt," stāsta M.Klimoviča un uzsver: "Ja persona zaudē tiesības īrēt sociālo dzīvokli, cilvēkam ir tiesības prasīt pārslēgt īres līgumu uz vispārējiem noteikumiem. Ja vairāk nekā trīs mēnešus nemaksā īri un par komunālajiem pakalpojumiem, pašvaldība ir tiesīga pārtraukt īres līgumu un ierādīt mazāk labiekārtotu dzīvojamo telpu. Pēdējā laikā parādnieku ir maz. Ja kādam radušās problēmas ar maksājumiem, nākamie īres līgumi tiek slēgti uz īsāku termiņu. Ir tādi, ar kuriem slēdz uz mēnesi, trim."

Pašvaldības dzīvojamajā fondā ir maz mājokļu ar malkas apkuri. Jauni cilvēki tādus negrib. Taču ne katrs var samaksāt par labiekārtotu dzīvokli. "Pēdējā laikā vairāk nekā līdz šim Cēsīs atgriežas bāreņi. Iepriekšējos gados pēc mācībām viņi izvēlējās dzīvot citur. Ir tādi, kuri strādā un paši atrod dzīvokli vai arī ir dzīvojamo platību no pašvaldības, bet ne sociālo dzīvokli," pastāsta M.Klimoviča.

Visbiežākais sociālā dzīvokļa īres līgums tiek pārtraukts, ja persona vairs neatbilst likuma nosacījumiem - nav trūcīga vai maznodrošināta. Taču likums arī nosaka, ka pašvaldība var pārtraukt īres līgumu, ja īrnieks vai viņa ģimenes locekļi bojā vai posta dzīvokli vai dzīvojamo māju, vai izmanto to mērķiem, kādiem tas nav paredzēts, vai arī pārkāpj dzīvokļa lietošanas noteikumus, padarot pārējiem dzīvošanu vienā dzīvoklī vai dzīvojamā mājā neiespējamu. Šādā gadījumā prasību tiesā par sociālā dzīvokļa īres līguma izbeigšanu var celt arī citas tajā pašā dzīvoklī vai mājā dzīvojošās personas.

M.Klimoviča pastāsta, ka visbiežāk iedzīvotāji pie pašvaldības nekustamā īpašuma speciālistiem vērsas problēmsituācijās, kas radušās par īres līgumiem ar dzīvokļu īpašniekiem, vai arī līgumu vispār nav. Īpašnieks pārdod dzīvokli, prasa, lai īrnieks to atbrīvo. Likums paredz, ka īpašuma pārdošana neparedz īres līguma izbeigšanu, jaunajam īpašniekam noslēgtais līgums ir saistošs. Ir gadījumi, kad, iegādājoties īpašumu, cilvēks pat nezina, ka mājoklim ir īrnieks, kuram ir ilgtermiņa līgums. Likums nosaka, ka īres līgumu var izbeigt ar tiesas lēmumu. Ja nav līguma, tiesa var konstatēt faktiskās īres attiecības, ka izīrētājs ir saņēmis īres maksu. Cilvēks nav padomājis, ka dzīvojot bez īres līguma, jebkurā brīdī var palikt uz ielas. Ir gadījumi, kad dzīvokļa saimnieks nelaide dzīvokli, nomaina atslēgu, tad jāziņo policijai. Mēs varam tikai dot padomu, bet palīdzēt tad, ja personai vai ģimenei ir trūcīga vai maznodrošinātā statuss," pastāsta M. Klimoviča un piebilst, ka dažādas problēmsituācijas nav retums. □

CĒSU novada pašvaldības Īpašumu apsaimniekošanas pārvaldes mājokļu jautājumu speciāliste – juriste Maija Klimoviča atgādina, ka likums "Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" skaidri nosaka, kam ir tiesības īrēt sociālo dzīvokli. Tā ir maznodrošināta vai trūcīga persona (ģimene), ja tā ir pašvaldības dzīvokli un ir izteikusi vēlēšanos īrēt sociālo dzīvokli, vai maznodrošinātas personas, trūcīgas personas, kā arī bāreņi, kuram nav dzīvojamās telpas, persona ar invaliditāti, kā arī persona, kura aprūpē bērnu ar invaliditāti vai pilngadīgu personu ar invaliditāti.

Savukārt pašvaldība Saistošajos noteikumos paredzējusi, ka likumā papildus noteiktajam sociālo dzīvokli var piešķirt arī trūcīgām personām ar invaliditāti, ar nepilngadīgiem bērniem, pensionāriem, ja viņi izlikti no dzīvokļa ar tiesas spriedu-

mu un norādi, ka pašvaldībai jāierāda dzīvojamā platība, trūcīgas personas (invalidi, pensionāri, ģimenes ar nepilngadīgiem bērniem), ja uz viņu īpašumu vērstā piedziņa. Tāpat rindā uz sociālo dzīvokli tiek uzņemtas trūcīgas daudzbērnu ģimenes ar nepilngadīgiem bērniem, kuras ir vienistabas vai divistabu dzīvokli vai vienu istabu no privātpersonas vai pašvaldības.

Trūcīgai ģimenei vai personai Cēsu pašvaldība sedz 75% no sociālā dzīvokļa īres un apkures maksas. Maznodrošinātai ģimenei (personai) un personai ar invaliditāti vai ģimenei (personai), kura aprūpē bērnu ar invaliditāti vai pilngadīgu personu ar invaliditāti, - 50% no īres maksas un 25% no apkures maksas. Savukārt 90% no īres maksas un par komunālajiem pakalpojumiem pašvaldība sedz bāreņiem līdz 24 gadu vecumam, ja viņi nestrādā, bet mācās vai studē.

Tāda ir realitāte

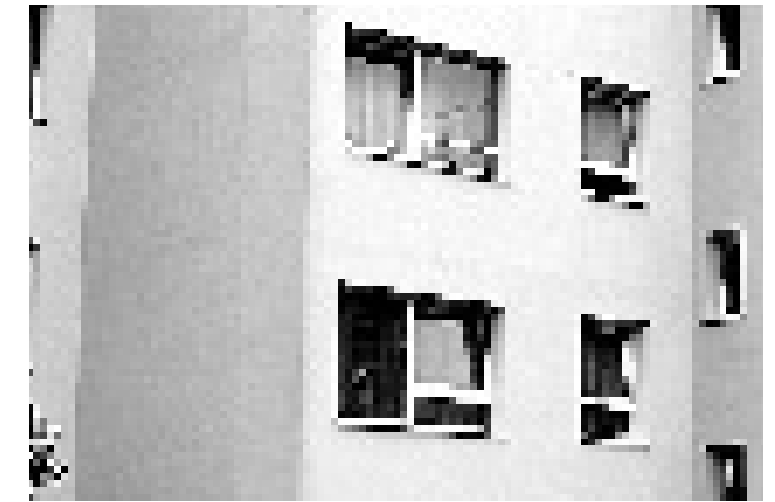
AMATAS novadā nevienam dzīvoklim nav sociālā dzīvokļa statusa. "Ir lielas problēmas ar dzīvokļiem. Pašvaldībai to nav," pastāsta pašvaldības Sociālā dienesta vadītāja Vaira Zauere un piebilst, ka visos pagastos situācija ir līdzīga. "Ja novadā nav iespēju atrast, kur dzīvot, tad, ja arī kādam pašvaldība piešķirs sociālo dzīvokli, pēc sešiem mēne-

šiem situācija nemainīsies. Diemžēl tāda ir realitāte," teic V. Zauere.

Savukārt JAUNPIEBALGAS novadā nav sociālo dzīvokļu un nav arī pieprasījuma pēc tiem.

LĪGATNES novada vadītājs Ainārs Šteins atzīst, ka sociālā dzīvokļa statusam nav lielas jē-

gas, novadā tādu nav. "Tiem, kas dzīvo sociālajā dzīvoklī, pašvaldība var samazināt īres maksu. Mums tā jau ir ļoti zema, vai vērts no divdesmit centiem samazināt uz desmit un pateikt, ka tas ir sociālais dzīvoklis," vērtē novada domes priekšsēdētājs Ainārs Šteins un uzsver, ka pašvaldības dzīvojamais fonds ir nepietiekams. Par to, kam piešķirt

Pašvaldībai ir, ko piedāvāt

RAUNAS novada pašvaldības izpilddirektore Linda Zūdiņa uzsver, ka pašvaldībai ir iespējas palīdzēt tiem, kuriem pēc likuma jānodrošina dzīvojamā platība. "Novadā vienam dzīvoklim ir sociālā dzīvokļa statuss. Pašvaldībai savos īpašumos ir dzīvojamās telpas, ko piedāvāt. Savus īpašumus remontējam. Katras ģimenes situācija tiek izvērtēta, bet nav bijis gadījuma, kad kādam nebūtu palīdzēts. Bijis, ka cilvēks pārcēlās no Drustienu uz Raunu, raunēnietis uz Drustienu, jo var izvēlēties, kur, viņaprāt, labāks dzīvoklis. Dzīvokļos ar malkas apkuri īres maksa nav pat desmit eiro mēnesī," stāsta L.Zūdiņa un uzsver, ka cilvēki saprot pašvaldības iespējas, ja nepieciešams, sadarībā ar Sociālo dienestu tiek izvērtēta un atrasts risinājums problēmām.

VECPIEBALGAS pašvaldības Sociālā dienesta vadītājas vietnieks Ivars Sakss uzsver, ka novadā nav problēmu, lai tos, kam pašvaldībai jāpiešķir dzīvojamā platība, nodrošinātu. Vecpiebalgas novadā ir 13 sociālie dzīvokļi, 12 - Vecpiebalgā un viens komunālais dzīvoklis Dzērbenē, kurā var dzīvot divas ģimenes. Kam piešķir sociālo dzīvokli, lemj komisija pēc Sociālā dienesta izvērtējuma.

"Patlaban 11 sociālajos dzīvokļos dzīvo 16 cilvēki. Vecpiebalgā "Norkalni" ir sociālā māja. Tajā ir istabas un koplietošanas telpas. Pagaidu dzīvesvietai telpas ir labas. Divas istabas vēl ir brīvas," stāsta I. Sakss un atgādina, ka ik pēc pusgada īres līgumi tiek

pārskatīti, katra cilvēka dzīves situācija izvērtēta. "Tā kā sociālajos dzīvokļos dzīvo tikai mazaizsargātas personas, viņu statuss nemainās," bilst Sociālā dienesta vadītājas vietnieks.

Ar iespēju dzīvot sociālajā dzīvoklī vispirms tiek nodrošinātas ģimenes ar trim un vairāk bērniem, bāreņi, tad citi, kam nepieciešama palīdzība. Pretendēt uz sociālo dzīvokli var tikai tie, kuri vismaz trīs gadus ir deklarēti Vecpiebalgas novadā. Par sociālo dzīvokli īrniekiem pašvaldība sedz trīs ceturtdaļas īres maksas un pusi komunālo pakalpojumu rēķina.

PĀRGAUJAS novadā nav sociālo dzīvokļu. Raiskuma, Straupes un Stalbes pagastā katrā ir viens pašvaldības dzīvoklis, kuram nepieciešamības gadījumā tiek piešķirts sociālā dzīvokļa statuss. Īrniekiem maksājumi ir lētāki, kā to nosaka likums.

"Sociālie dzīvokļi tiek piešķirti, kā likumā paredzēts un uz likumā noteikto laiku. Rindas nav. Pēdējos gados nav bijis, ka kādam jāgaida. Arī patlaban tie ir tukši. Dzīvokļi ir izremontēti, labi uzturēti," stāsta pašvaldības Sociālā dienesta vadītāja Anita Kalniņa un uzsver, ka problēmu nav, ja kādam nepieciešama palīdzība, tā tiek sniegta. "Cilvēki saprot, ka sociālais dzīvoklis ir pagaidu risinājums," saka A.Kalniņa.

Novadā nav vispārējās dzīvokļu rindas, jo pašvaldībai nav dzīvojamā fonda, ko varētu izīrēt. "Pašvaldība var nodrošināt tikai tos, kuru statuss atbilst likumā un Saistošajos noteikumos noteiktajam statusam," uzsver A.Kalniņa. □

dzīvojamo platību pašvaldības īpašumā, lemj komisija. "Mēs novadā cits citu pazīstam, rindā uz dzīvokļiem ir arī negodprātīgie – tie, kuri ar tiesas lēmumu ir izlikti no dzīvokļa bez citas dzīvojamās platības ierādīšanas. Tiesu procesi ir gari, cilvēkam rodas iespaids, ka viņa dzīvē jau nekas nemainīsies un var turpināt nemaksāt. Kad atnāk tiesu izpildītājs, domas mainās. Vairāki bez dzīvojamās platības palikušie ir atraduši, kur dzīvot, paši ir," stāsta novada vadītājs.

A.Šteins atzīst, ka, protams, pašvaldība palīdz tiem, kam patiešām ir mazi ienākumi un sociālā palīdzība ir vajadzīga. □

Lappusi sagatavojusi
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds